

MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ MUHASEBECİLİK MESLEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİYLE İLGİLİ TUTUMLARI

Selçuk YALÇIN *

ÖZET

Bu çalışmada muhasebe meslek mensuplarının muhasebe mesleğinin gelişimi ile ilgili tutumlarını belirlemek amacıyla anket uygulanmıştır. Faktör analiziyle tespit edilen kalite, kurumsallaşma, gelir düzeyi ve oda yetkisi olarak isimlendirilen faktörlerde toplanan değişkenlere verilen cevapların ortalamalarının meslek mensuplarının mesleki unvan, eğitim durumu ve mesleki tecrübelerine göre farklılık gösterip göstermediği ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Bu analizlerde anlamlı bazı farklar bulunmuştur. Meslek mensupları verilen hizmet kalitesinin öneminin farkındadır ve kaliteyi arttırmaya yönelik çalışmaları desteklemektedir. Ayrıca meslek mensuplarının meslek içi eğitime önem verdikleri görülmektedir. Sonuç olarak muhasebe mensuplarının bazı değişkenlere verdikleri önemler değişse bile kalite, kurumsallaşma, gelir düzey ve oda yetkisi faktörlerinde topladığımız değişkenlere yüksek oranda katılım göstermişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Mesleği, Kalite, Faktör Analizi, Analitik Hiyerarşi Süreci, Tutum.

JEL Sınıflandırması: M41, C38, L84

Attitudes Of Professional Accountants About The Development Of Accounting Profession

ABSTRACT

In this study, a survey was conducted in order to determine attitudes of professional accountants related to the development of the accountancy profession. The analysis of whether there are significant differences between the means of the responses to variables collected in the factors named quality, institutionalization, level of income, authorization of association and professional title, training level and professional experience is conducted with One-Way ANOVA test. Some significant differences are found in this analysis. Member of accounting professionals are aware of the importance of service quality provided and support the quality-enhancing activities. Moreover, it is seen that they give importance to vocational retraining. As a result, even though the importance of some variables varies, there is a high level of acknowledge in to the variables collected in the factors named quality, institutionalization, level of income, authorization of association.

Key Words: Accounting Professional, Quality, Factor Analysis, Attitude.

JEL Classification: M41, C38, L84

* Yrd. Doç. Dr. Selçuk YALÇIN, Dumlupınar Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Muhasebe Bölümü, syalcin16@hotmail.com

1. GİRİŞ

Son yıllarda yaşanan ekonomik, politik ve teknolojik değişimler ve küreselleşmenin etkileri muhasebecilik mesleğini etkilemiştir. Özellikle meslek mensuplarının sayılarının artması, yeni teknolojilerin benimsenmesi ve müşteri beklentilerinin, istek ve ihtiyaçlarının değişmesi, meslek mensuplarının değişken, dinamik ve rekabetçi bir pazarda faaliyette bulunması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır (Özer, 2006: 157). Bu süreçte defter tutmanın ötesinde işletmenin mali yapısı hakkında bilgi sahibi olma, rapor verme, mali kaynakları daha verimli kullanma seçenekleri konularında mükellefler, bu alanda en yakın gördükleri muhasebeci ve mali müşavirlere yönelmişlerdir (Suadiye ve Yükselen, 2001: 15). Belirtilen değişimler muhasebe mesleğinin gelişimini etkilemektedir. Muhasebe mesleğinin gelişimi, muhasebe meslek mensuplarının ve mükelleflerin meslekle ilgili algıları konusunda yapılan çalışmalardan bazılarını burada belirtmekte yarar vardır.

Suadiye ve Yükselen (2001) Antakya’da meslek mensuplarının Oda ve mükelleflerden beklentileri ile mükelleflerin meslek mensuplarından beklentilerini araştırmak amacıyla anket uygulamışlardır. Çalışmada muhasebe meslek mensuplarının Oda yönetimlerinden ülkenin gündemindeki önemli konularda sürekli eğitim programlarını ve meslek mensupları arasında dayanışmayı geliştirecek çalışmalar bekledikleri raporlanmıştır. Erol vd. (2004) bilişim teknolojilerindeki gelişmelerin muhasebe meslek mensuplarının faaliyetlerine olan etkilerini araştırmak için Çanakkale’de anket uygulamıştır. Çalışmada bilgi teknolojilerinin gelişmesi ile birlikte muhasebe meslek elemanlarından beklentilerin arttığı, meslek elemanlarının bu beklentileri karşılama sorununun işletmelerin rekabet gücüne katkı yapacağı belirtilmiştir. Uzun ve Güngör (2004) muhasebe meslek mensuplarının sorun ve beklentilerini tespit etmek amacıyla Kayseri ve Nevşehir’de anket uygulamışlardır. Çalışmada muhasebe meslek mensuplarının krizden etkilendikleri, meslek mensuplarının mükelleflerine sadece temel muhasebe hizmetleri verdikleri, meslek mensupları arasında haksız rekabet yaşandığı, muhasebenin vergi odaklı olmasının problemlere yol açtığı, vergi mevzuatının basitleştirilmesi gerekliliği, meslek odaları ve TÜRMOB’tan muhasebe hukukunun oluşturulması, haksız rekabetin önlenmesi ve değişikliklerin bildirilmesi ve özellikle muhasebe standartları konusunda eğitim konularında beklentiler olduğu ve mesleğin öneminin daha da artmasının beklendiği raporlanmıştır. Kalaycı ve Tekşen (2006) muhasebe mesleğinde karşılaşılan sorunları tespit etmek amacıyla Isparta’da anket çalışması yapmıştır. Çalışmada meslek odalarından beklentiler arasında mesleki düzenlemelerde ilgili kurumlarla işbirliği yapılması, eğitim çalışmalarının artırılması, meslek mensupları arasındaki haksız rekabete çözüm bulunması, mesleki düzenlemelerdeki değişikliklerin iletilmesi ve sosyo-kültürel faaliyetler sıralanmıştır. Bekçi (2007) muhasebe meslek mensuplarının Türkiye Muhasebe Standartları’na bakış açıları ve algılama düzeylerini tespit etmek için Burdur ve Isparta’da anket uygulamıştır. Çalışmada standartların kısa sürede uygulanabileceği, KOBİ’ler için ayrı bir standardın çıkartılması gereği ve standartlar konusundaki eğitimlerin biran önce başlaması talepleri belirtilmiştir. Yıldırım (2007) muhasebe meslek mensuplarının mesleki faaliyetlerine yönelik tutumlarını

araştırmak üzere Erzurum, Erzincan ve Ağrı'da anket çalışması yapmıştır. Çalışmada tekdüzen muhasebe sisteminin olumlu olduğu, mesleki stajların daha iyi düzenlenmesi gerektiği, meslek odaları ve TÜRMOB'un eğitim, iletişim ve bilgilendirme çabalarının ve meslek mensuplarının ücretlerinin arttırmasının gerekliliği konusunda talepler raporlanmıştır. Tetik vd. (2008) Antalya'da muhasebe meslek mensuplarının mevcut durumu ve mesleğin geleceğini araştırmak üzere anket çalışması yapmışlardır. Çalışmada meslek mensuplarının bilgisayar teknolojilerini, paket programların dışında, danışmanlık ve denetim hizmetleri alanında kullanmadıkları, kullanılmasının yararlı olacağı, mesleğe girişten önce alınan eğitimler yeterli görülmeyle birlikte, sürekli eğitimlerin geliştirilmesi gereği vurgulanmıştır. Özulucan vd. (2010) Türkiye genelindeki muhasebe meslek mensuplarının güncel sorunlarının belirlenmesi, uygulamada görülen yetersizlikler ve meslek odalarından beklentileri ortaya koymak amacıyla bir anket çalışması yapmış ve elde edilen sonuçların meslek unvanlar ve mesleki deneyim sürelerine göre farklılık gösterip göstermediğini araştırmışlardır. Çalışmada meslek mensuplarının mesleklerini icra ederken karşılaştıkları sorunlar, uygulamada karşılaştıkları sorunlar ve Oda yönetiminden beklentileri ortaya konmuştur. Banar ve Ekergil (2010) muhasebe meslek mensuplarının hizmet kalitesini araştırmak üzere Eskişehir'de faaliyet gösteren işletmelere anket uygulamışlardır. Çalışmada alınan hizmet kalitesinin güvenilirlik, empati ve fiziksel özellikler açısından tatmin edici bulunduğu; ancak muhasebe meslek mensuplarının sektörler hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları ve müşterilerle iletişim kurmada zayıf oldukları belirtilmektedir. Otlu ve Durmuş (2010), Elazığ'da muhasebe meslek mensuplarının mesleğe bakış açılarını araştırmak üzere anket uygulamışlardır. Çalışmada meslek mensuplarının yaşı ve meslekteki kıdemleri arttıkça meslekle ilgili bıkkınlık yaşadıkları, gelir düzeyleri arttıkça mesleğe daha olumlu yaklaştıkları ve mesleğe bakış açıları olumsuz olmakla yine de saygın ve geçerli bir meslek olarak gördükleri raporlanmıştır. Şengel (2011) bir gazetenin insan kaynakları ekinde 15 yıl boyunca verilen ilanları taramış ve muhasebe meslek elemanından mesleki ve kişisel özellikler anlamında beklentileri araştırmıştır. Çalışmada mesleki bilgi konusunda genel muhasebe, tekdüzen muhasebe sistemi uygulamaları, muhasebe paket programları, maliyet muhasebesi, vergi ve sosyal güvenlik mevzuatı; kişisel gelişim alanında iletişim becerisi, sorumluluk alma, takım çalışması, analitik düşünme gibi özelliklerin yanı sıra bilgisayar ve yabancı dil yeterliliklerinin arandığı raporlanmıştır. Gençoğlu ve Ertan (2012) muhasebe kalitesi ve bu kaliteyi etkileyen faktörleri ortaya koymuş ve Ülkemizde bilgi odaklı muhasebe anlayışına geçilmesiyle birlikte bilgi kalitesinin artmasının beklendiğini belirtmektedirler. Ayrıca çalışmada bunun çok kolay ve çok kısa zamanda gerçekleşmesinin beklenmediği belirtilmiştir.

Çalışmamızda muhasebe meslek mensuplarının mesleğin gelişimi konusundaki tutumlarını belirlemeye yönelik bir anket çalışması yapılmıştır. Daha sonra yapılan faktör analiziyle tespit edilen kalite, kurumsallaşma, gelir düzeyi ve oda yetkisi olarak isimlendirildiğimiz faktörlerde toplanan değişkenlere verilen cevapların ortalamalarının meslek

mensuplarının mesleki unvan, eğitim durumu ve mesleki tecrübelerine göre farklılık gösterip göstermediği ANOVA testleri ile analiz edilmiştir.

2. AMAÇ

Bu çalışma bağımsız çalışan muhasebe meslek mensuplarının muhasebecilik mesleğinin gelişimi ile ilgili tutumlarını ölçmeyi amaçlamaktadır.

3. KAPSAM

Çalışmanın ana kütlesini Türkiye’de faaliyet gösteren bağımsız çalışan serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavir ve yeminli mali müşavirler oluşturmaktadır. 2010 Kasım – Ocak 2011 döneminde örnekleme rassal olarak dâhil edilen Düzce, Erzurum, Balıkesir, Uşak, Şanlıurfa, Bingöl, Konya, Zonguldak, Çorum, İstanbul, Ankara, Kütahya, Eskişehir ve Sakarya illerinde 500 adet anket formu meslek mensuplarına doldurulmak üzere bırakılmış ve geri toplanmıştır. Bu süreçte bazı katılımcılar anketi cevaplamayı kabul etmemiş, bazıları da anket formunu iade etmemişlerdir. Çalışmalar sonunda geri dönen kullanılabilir anket sayısı 412 ve anket dönüş oranı % 82’dir.

4. YÖNTEM

Bu çalışmada bağımsız çalışan muhasebe meslek mensuplarının mesleğinin gelişimi ile ilgili tutumları konusunda birincil veri toplamak amacıyla bir anket formu geliştirilmiş ve uygulanmıştır. Anket formunda kullanılan ifadeler, Likert tipi 5’li ölçek ile hazırlanmıştır. Ölçme aracı hazırlama teknik ve yöntemleri doğrultusunda hazırlanan ifadelerde alanında uzman kişilere danışılarak gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Anketin ön testi 20 bağımsız çalışan meslek mensubuna uygulanarak yapılmıştır. Yapılan düzeltmelerden sonra geriye kalan maddeler ankette rassal olarak sıralanmıştır. Böylece ölçülmek istenen kapsam önceden belirlenerek sorular bu kapsama göre hazırlanmıştır.

Araştırma verilerinin değerlendirilmesinde değişkenlere ilişkin aritmetik ortalama, standart sapma değerleri incelenmiştir. Ayrıca bağımsız çalışan meslek mensuplarının mesleğinin gelişimiyle ilgili tutumları faktör analizi ile ortaya konmuştur. Daha sonra faktör analizinde elde edilen faktörlerde toplanan sorulara verilen cevapların ortalamalarında katılımcıların mesleki unvanları, eğitim durumları ve mesleki tecrübeleri itibarıyla anlamlı farklılıklar olup olmadığı tek yönlü ANOVA testleri yardımıyla araştırılmıştır.

5. UYGULAMA

5.1. Demografik Özellikler

Anket formunda meslek mensubunun unvanı, işletmenin faaliyet süresi, mükellef sayısı, katılımcının işletmedeki konumu, eğitim düzeyi ve faaliyet süresi araştırılmış ve Tablo 1’de özetlenmiştir.

Tablo 1: Demografik Özellikler

Örneklemdaki Firmaların Karakteristikleri (n:412)					
Meslek Mensubunun Unvanı	Sıklık	%	Cevaplayanın İşl. Konumu	Sıklık	%
S. Muhasebeci	109	26.5	S. Muhasebeci	109	26.5
S.M.M.M.	272	66.0	S.M.M.M.	272	66.0
Y.M.M.	23	5.6	Y.M.M.	23	5.6
Cevapsız	8	1.9	Cevapsız	8	1.9
İşletmenin Faaliyet Süresi	Sıklık	%	Cevaplayanın Eğitim Düzeyi	Sıklık	%
1-4 Yıl	75	18.2	Lise	78	18.9
5-9 Yıl	101	24.5	Ön lisans	56	13.6
10-14 Yıl	84	20.4	Lisans	240	58.3
15 Yıl ve Üzeri	148	35.9	Yüksek lisans	24	5.8
Cevapsız	4	1.0	Doktora	4	1.0
			Cevapsız	10	2.4
Mükellef Sayısı	Sıklık	%	Cevaplayanın Faal. Süresi	Sıklık	%
<10	40	9.7	1-4 Yıl	55	13.3
10-20	47	11.4	5-9 Yıl	107	26.0
20-30	78	18.9	10-14 Yıl	109	26.5
30-40	71	17.2	15 Yıl >	138	33.5
40-50	50	12.1	Cevapsız	3	0.7
50>	119	28.9			
Cevapsız	7	1.7			

Katılımcıların çoğunluğu 10 yıldan daha uzun süredir faaliyet gösteren 30 ve üzeri mükellefe hizmet veren serbest muhasebeci mali müşavirlere ait bürolardır. Diğer taraftan ankete cevap verenlerin çoğu, lisans ve üzeri eğitim almış işletme sahipleridir.

5.2. Meslek Mensuplarının Tutumları

Meslek mensuplarının tutumlarını ölçmeye yönelik sorulara verdikleri cevapların ortalama ve standart sapmaları Tablo 2’de sunulmuştur. Görüleceği üzere 10, 13, 26, 8, 4, 5, 24, 29, 27, 11, 7, 30, 28, 6, 19 ve 20 numaralı sorularda elde edilen ortalamalar 4,373 ile 4,029 ve standart sapmalar 0,928 ile 0,724 arasındadır. Bu sorular genelde mesleki hizmet kalitesi ve bunu arttırmaya yönelik çalışmalarla ilgilidir. Soruların likert ölçeğine göre hazırlandığı düşünüldüğünde bu sorulara yüksek oranda katılım olduğu görülmektedir. Buradan muhasebe meslek mensuplarının verdiği hizmetin kalitesinin önemli olduğunun farkında oldukları ve bu kaliteyi arttırmaya yönelik çalışmalarını destekledikleri görülmektedir. Diğer taraftan 23, 25, 22, 21, 18, 17, 14, 12, 3, 16, 1 ve 2 numaralı sorularda elde edilen ortalamalar 3,956 ile 3,173 arasında ve standart sapmaları 1,441 ile 1,048 arasında değişmektedir. Bu sorulara kararsızlığın üstünde ve katılıma yakın cevaplar verilmiştir.

Ayrıca 15 ve 9 numaralı sorularda elde edilen ortalamalar 3’ün altında olduğu için bu sorulara katılmama yönünde karar belirtmişlerdir. Buna göre meslek mensuplarında adayların aldıkları eğitim müfredatının düzenlenmesi ve sürekli meslek içi eğitime biran evvel başlanması, kaçak ve korsan muhasebeciyle mücadelede Maliye idaresi illerdeki meslek odalarıyla iletişim halinde olması gerektiği ve meslek mensuplarının kazançlarını yükseltmek için kaliteli hizmetten taviz vermemeleri gerektiği konusunda en yüksek düzeyde katılım vardır. Diğer taraftan meslek mensupları uygulama ve mevzuatı zaten bildikleri için sürekli

eğitime tabi tutulmalarına gerek olmadığı, resmi ücret tarifesinin tatmin edici olduğu ve mesleğe giriş sınavlarının meslek kalitesini etkilediği ifadelerine en düşük seviyede katılım vardır. Buradan meslek mensuplarının aday eğitimi ve meslek içi eğitim konusuna önem verdikleri ve biran önce bu çalışmaların başlaması gerektiğini konusunda hem fikir oldukları sonucuna ulaşılabilir.

Tablo 2: Cevapların Ortalama ve Standart Sapmaları

Soru No	Değişken	n	Ort.	Std. S.
10	Kaçak ve korsan muhasebeciyle mücadelede maliye idaresi illerdeki meslek odaları ile iletişim içinde olmalıdır	410	4,373	0,815
13	Meslek mensupları kazançlarını yükseltmek için kaliteli hizmetten taviz vermemelidir.	408	4,331	0,830
26	Kayıt dışılık, muhasebecilerin imajını olumsuz etkiler.	409	4,289	0,795
8	Sürekli meslek içi eğitime biran önce başlanmalıdır.	409	4,269	0,808
4	Muhasebecilik ve Mali Müşavirlik mesleğinin üniversitelerde uzmanlık alanı olarak okutulması, üniversiteye girişte seçilebilecek bir bölüm olması gerekmektedir.	410	4,263	0,847
5	TÜRMOB ile YÖK arasında işbirliği yapılarak üniversitelerde okutulan muhasebe dersleri sürekli revize edilmelidir.	410	4,259	0,795
24	Muhasebe bürolarında yapılan işin önemi doğrultusunda fiziki koşullar sağlanmalıdır	403	4,236	0,724
29	Mesleki kalite standartları geliştirilerek aynen diğer muhasebe standartları gibi uygulanması zorunluluk haline getirilmelidir.	410	4,227	0,750
27	Uluslar arası muhasebe ve denetim standartları daha çok desteklenmelidir.	406	4,227	0,775
11	Odalardan gerek internet üzerinden, gerekse basılı yayın (kitap, dergi vb) ıkarmaları kaliteyi olumlu etkiler.	410	4,220	0,788
7	Üniversitelerde düzenlenen meslek tanıtım günleri muhasebe meslek örgütleri tarafından daha dikkatli izlenmelidir.	407	4,216	0,761
30	Uluslar arası muhasebe standartlarının uygulanmaya başlaması mesleki kalite düzeyine olumlu etki yapacaktır.	410	4,210	0,756
28	Belirli büyüklük ölçülerini aşan işletmeler için firma bünyesinde zorunlu SMMM istihdamı getirilmelidir.	410	4,210	0,904
6	Meslek mensupları oda ve üniversiteler aracılığıyla uluslararası muhasebe ve finansal raporlama standartları ile ilgili sürekli mesleki eğitime tabi tutulmalıdır.	409	4,159	0,853
19	Meslek mensupları farklı uzmanlık alanlarında ihtisaslaşarak daha kaliteli hizmet vermek için kurumsallaşmalıdır.	409	4,029	0,928
20	Kurumsallaşma meslek mensuplarının kazançlarını ve imajlarını artırarak kaliteyi yükseltecektir.	410	4,029	0,909
23	Meslek odaları tarafından bürolarda çalıştırılacak personel için mesleki eğitim verilmeli, ancak sertifikası olanlar bürolarda çalışabilmelidir.	410	3,956	1,048
25	Muhasebeciler bürokratik işlerle uğraşmaktan asıl üst yönetime destek görevlerini tam olarak yerine getirememektedir.	410	3,929	1,126
22	Bürolarda alıştırılacak personelin sahip olması gereken asgari nitelikler TÜRMOB tarafından standartlarla belirlenmelidir.	410	3,902	1,068
21	Bürolarda alıştırılacak personel sayısının iş yükü açısından müşteri sayısı ile orantılı olarak artırılması yasal zorunluluk haline getirilmelidir.	410	3,739	1,173
18	Muhasebe ücretlerinin Oda kanalıyla alınması meslek kalitesine olumlu etki yapar.	410	3,693	1,176
17	Bağımsız muhasebeciler için muhasebe hizmeti verebilecekleri mükellef sayısının sınırlandırılması, mesleğe yeni girecek olanları rahatlatarak, böylece düşük ücretle defter tutma baskısını da azaltacaktır.	409	3,685	1,071
14	Muhasebe mesleği kazancı yüksek bir meslek olarak görülmektedir.	409	3,628	1,196
12	Mesleğin üzerindeki Maliye Bakanlığı baskısı (vesayeti) kaldırılmalıdır.	409	3,394	1,248
3	Mesleğe giriş sınavlarında yabancı dil sınavı mutlaka bulunmalıdır.	410	3,280	1,294
16	Meslek mensuplarının kazançları arttıkça meslek kalitesine verilen önem de artar.	408	3,201	1,441
1	Mesleğe giriş koşullarının daha da zorlaştırılması mesleki kaliteyi artırır.	410	3,195	1,402
2	Mesleğe giriş sınavları A.B. ülkelerinde olduğu gibi test şeklinde yapılmalıdır.	410	3,173	1,344
15	Resmi ücret tarifesi günün koşullarına uygun ve tatmin edicidir.	404	2,866	1,392
9	Meslek mensupları uygulamayı ve mevzuatı zaten bildikleri için sürekli eğitime tabi tutulmalarına gerek yoktur.	410	2,649	1,438

5.3. Faktör Analizi

Anket çalışmasından elde edilen cevaplara faktör analizi uygulanmış ve sonuçları Tablo 3'te özetlenmiştir.

Tablo 3: Faktör Analizi

Faktör	Değişkenler	Faktör Yükleri	Faktör Açıklayıcılığı (%)	Güvenilirlik
Kalite	5 TÜROMOB ile YÖK arasında işbirliği yapılarak üniversitelerde okutulan muhasebe dersleri sürekli revize edilmelidir.	0,710	26,873	0,861
	4 Muhasebecilik ve Mali Müşavirlik mesleğinin üniversitelerde uzmanlık alanı olarak okutulması, üniversiteye girişte seçilebilecek bir bölüm olması gerekmektedir.	0,652		
	7 Üniversitelerde düzenlenen meslek tanıtım günleri muhasebe meslek örgütleri tarafından daha dikkatli izlenmelidir.	0,651		
	6 Meslek mensupları oda ve üniversiteler aracılığıyla uluslararası muhasebe ve finansal raporlama standartları ile ilgili sürekli mesleki eğitime tabi tutulmalıdır.	0,639		
	30 Uluslar arası muhasebe standartlarının uygulanmaya başlaması mesleki kalite düzeyine olumlu etki yapacaktır.	0,633		
	13 Meslek mensupları kazançlarını yükseltmek için kaliteli hizmetten taviz vermemelidir.	0,620		
	26 Kayıt dışılık, muhasebecilerin imajını olumsuz etkiler.	0,598		
	8 Sürekli meslek içi eğitime biran önce başlanmalıdır.	0,575		
	10 Kaçak ve korsan muhasebeciyle mücadelede maliye idaresi illerdeki meslek odaları ile iletişim içinde olmalıdır.	0,569		
	27 Uluslar arası muhasebe ve denetim standartları daha çok desteklenmelidir.	0,538		
	11 Odaların gerek internet üzerinden, gerekse basılı yayın (kitap, dergi vb) çıkarmaları kaliteyi olumlu etkiler.	0,534		
	24 Muhasebe bürolarında yapılan işin önemi doğrultusunda fiziki koşullar sağlanmalıdır.	0,522		
Kurums	19 Meslek mensupları farklı uzmanlık alanlarında ihtisaslaşarak daha kaliteli hizmet vermek için kurumsallaşmalıdır.	0,849	9,873	0,695
	20 Kurumsallaşma meslek mensuplarının kazançlarını ve imajlarını artırarak kaliteyi yükseltecektir.	0,717		
Gelir	15 Resmi ücret tarifesi günün koşullarına uygun ve tatmin edicidir.	0,834	8,121	0,649
	16 Meslek mensuplarının kazançları arttıkça meslek kalitesine verilen önem de artar.	0,737		
	14 Muhasebe mesleği kazancı yüksek bir meslek olarak görülmektedir.	0,689		
Oda Yetkisi	17 Bağımsız muhasebeciler için muhasebe hizmeti verebilecekleri mükellef sayısının sınırlandırılması, mesleğe yeni girecek olanları rahatlatarak, böylece düşük ücretle defter tutma baskısını da azaltacaktır	0,731	6,502	0,535
	18 Muhasebe ücretlerinin Oda kanalıyla alınması meslek kalitesine olumlu etki yapar.	0,682		
Kaiser Meyer Olkin Scale Validity :				0,834
Bartlett Test Ki Square :				2053,437
Df :				171
p :				0,000
Toplam Faktör Açıklayıcılığı :				51,369
Toplam Güvenilirlik :				0,792

Faktör analizinde amaç çok sayıdaki maddenin daha az sayıda faktörle ifade edilmesidir. Bu yüzden faktör analizi bir ölçekteki maddelerin bir birini dışta tutan daha az sayıda gruplara -faktörlere ayrılıp ayrılmadığını görmek için, yani madde indirgeme amacıyla uygulanır. Böylece aynı faktörü ölçen maddeler bir araya toplanarak oluşan gruba-faktöre bu maddelerin içeriğine göre bir isim verilmeye çalışılır (Balcı, 1997: 126). Bu faktörlerden her biri ölçmedeki kuramsal yapıyı ifade eder.

Faktör analizi dört temel aşamada gerçekleştirilmektedir. Bunlar, verilerin faktör analizi için uygunluğunun değerlendirilmesi, faktörlerin elde edilmesi, faktörlerin rotasyonu ve faktörlerin isimlendirilmesidir. Veri setinin faktör analizine uygun olup olmadığını değerlendirmek amacıyla üç yöntem kullanılmaktadır. Bunlar korelasyon matrisinin oluşturulması, Barlett testi, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testleridir. KMO örneklem yeterliliği ölçütü, gözlenen korelasyon katsayıları büyüklüğü ile kısmi korelasyon katsayılarının büyüklüğünü karşılaştıran bir indekstir. KMO oranının 0,5'in üzerinde olması gerekir (Kalaycı vd., 2006: 322). Tablo 3'te görüldüğü gibi faktör analizinin KMO ölçütü 0,834 olarak hesaplanmıştır. Bu ölçüt 0,5'ten büyük olduğundan veri setinin faktör analizi için uygun olduğunu söyleyebiliriz. İkinci bakacağımız test Bartlett testidir. Bartlett küresellik testi bize değişkenler arasında yeterli oranda ilişki olup olmadığını gösterir. Eğer Bartlett testinin p değeri 0.05 anlamlılık derecesinden düşük ise değişkenler arasında faktör analizi yapmaya yeterli düzeyde bir ilişki vardır (Sipahi vd. 2008: 79). Tablo 3'te görüldüğü gibi faktör analizi için Bartlett test (Sig. Değeri) anlamlıdır. Bu demektir ki, değişkenler arasında yüksek korelasyonlar mevcuttur. Böylece yine veri setimizin faktör analizi için uygun olduğu söylenebilir.

Faktör analizinde faktör sayısını belirlemede değişik yöntemler söz konusudur. Bunlardan ikisi, özdeğer (Eigenvalue) ve çizgi grafiği (scree plot)'dir. Özdeğer, hem faktörlerce açıklanan varyansı hesaplamada, hem de önemli faktör sayısına karar vermede dikkate alınan bir katsayıdır. Faktör analizinde, başlangıçta genel olarak özdeğeri 1 ya da 1'den daha büyük olan faktörler önemli faktörler olarak alınır. Ancak araştırmacı, analiz sonuçlarına göre bu eşik değeri arttırabilir (Büyüköztürk, 2007: 125). Ayrıca faktörlerin özdeğerlerine dayalı olarak çizilen çizgi grafiği incelenerek grafikte eğimin kaybolmaya başladığı noktanın işaret ettiği sayıda faktör belirlenebilir.

Çalışmamızda SPSS'in kendi belirlediği faktör sayısına göre oluşan faktör analizinde özdeğer istatistiği (Eigenvalue) 1'den büyük faktör sayısı dokuzdur. Ancak faktör analizinde dokuz faktör üzerinden yapılan faktörlerin isimlendirilmesinde problem yaşanmıştır. Bu yüzden, faktör çizgi grafiği incelenerek faktör sayısı dört ile sınırlandırılması kararlaştırılmıştır. Böylece faktör analizi dört faktörle sınırlandırılarak tekrarlanmıştır.

Faktör analizinde anlamlı faktörler elde edebilmek için faktör döndürmesi yapılır. Bazen orijinal faktör yüklerinden bilgi elde edilmesi zor olabilir. Bu nedenle faktör yapısını daha basit hale getirmek için onları belirli bir açı ile döndürmek uygun olur (Özdamar, 2004: 254). Çalışmamızda varimax tekniğiyle orthogonal döndürme uygulanmıştır. Tablo 3'te

döndürülmüş faktör matrislerinden elde edilen sonuçlar yer almaktadır. Bu matris faktör analizinin nihai sonucudur. Bir değişkenin hangi faktör altında mutlak değer olarak büyük ağırlığa sahipse o değişken o faktör ile yakın ilişki içindedir (Kalaycı vd. 2006: 330).

Çalışmamızda faktör analizine 30 değişkenle başlanmıştır. Ancak 11 değişken, döndürülmüş bileşen matrisinde birden fazla faktör altında birbirine yakın yükler aldığı ya da güvenilirliği düşürdüğü için analizden çıkartılmış ve kalan 19 değişkenle faktör analizi tekrarlanmıştır. Yaptığımız çalışmada döndürülmüş bileşen matrisi incelenerek bir faktör altında büyük ağırlığa sahip değişkenlerin gruplandırılmasıyla dört faktör elde edilmiştir. Kalite olarak isimlendirdiğimiz 12 değişkenin toplandığı birinci faktör toplam varyansın % 26,873'ünü, kurumsallaşma olarak isimlendirdiğimiz iki değişkenin toplandığı ikinci faktör toplam varyansın % 9,873'ünü, gelir düzeyi olarak isimlendirdiğimiz ve üç değişkenin toplandığı üçüncü faktör toplam varyansın % 8,121'ini ve oda yetkisi olarak isimlendirdiğimiz ve iki değişkenin toplandığı dördüncü faktör toplam varyansın % 6,502'sini ve tüm faktörler birlikte toplam varyansın % 51,369'unu açıklamaktadır.

Anketin güvenilirlik çalışmaları, iç tutarlık katsayı (Cronbach alpha) değerleri hesaplanarak yapılmıştır. Cronbach alfa katsayısı, ölçek içinde bulunan maddelerin iç tutarlılığının (homojenliğinin) bir ölçüsüdür. Alfa katsayısı ölçekte yer alan k sorunun varyansları toplamının genel varyansa oranlanması ile bulunan bir ağırlıklı standart değişim ortalamasıdır (Özdamar, 1997: 493). İlgili ölçeğin alfa katsayısı ne kadar yüksek olursa “bu ölçekte bulunan maddelerin o ölçüde birbirleriyle tutarlı ve aynı özelliğin öğelerini yoklayan maddelerden oluştuğu ya da tüm maddelerin o ölçüde birlikte çalıştığı” yorumu yapılır (Alpar, 2003: 381).

Çalışmamızda tespit edilen Cronbach alfa katsayıları Tablo 3'te sunulmuştur. Buna göre faktör analizinde Cronbach alfa katsayıları kalite faktörü için 0,861, kurumsallaşma faktörü için 0,695, gelir düzeyi faktörü için 0,648 ve oda yetkisi faktörü için 0,535 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca faktör analizinde yer alan tüm değişkenlerin toplam güvenilirlik katsayısı 0,792 olarak hesaplanmıştır.¹ Buradan faktör analizindeki kalite, kurumsallaşma, gelir düzeyi ölçeklerinin oldukça güvenilir, oda yetkisi ölçeğinin ise güvenilirliğinin düşük olduğu söylenebilir. Yine tüm faktörler birlikte alınarak hesaplanan Cronbach alfa katsayısına göre faktörler yüksek derecede güvenilir ölçeklerdir sonucuna ulaşılabilir. Ayrıca faktör analizinde yer alan dört faktörde toplanan hiçbir değişkenin toplam korelasyon ile negatif ilişkisi söz konusu değildir. Böylece yapılan faktör analizinde yer alan tüm ölçeklerin kendi içlerinde toplanabilirliği bozulmamıştır.

5.4. Faktörlerde Toplanan Değişkenlerin Fark Analizleri

Çalışmamızda meslek mensuplarının unvan, eğitim ve mesleki tecrübelerine göre kalite, kurumsallaşma, gelir düzeyi ve oda yetkisi olarak isimlendirdiğimiz faktörlerde

¹ Cronbach Alfa Katsayısına bağlı olarak ölçeğin güvenilirliği aşağıdaki gibi yorumlanır (Kalaycı vd., 2006: 405), (Alpar, 2003: 382): $0.00 \leq \alpha \leq 0.40$ ise ölçek güvenilir değildir, $0.40 \leq \alpha \leq 0.60$ ise ölçeğin güvenilirliği düşüktür, $0.60 \leq \alpha \leq 0.80$ ise ölçek oldukça güvenilirdir, $0.80 \leq \alpha \leq 1.00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir.

toplanan değişkenlere verdikleri cevapların ortalamaları yönünden anlamlı farklılık olup olmadığını test etmek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır.

5.4.1. Kalite Faktöründe Toplanan Değişkenlerin Fark Analizleri

Kalite faktöründe toplanan değişkenlere verilen cevapların ortalamalarının katılımcıların mesleki unvanlarına göre farklılığının analizinde hipotezlerimiz şöyledir:

H₀: Meslek mensuplarının kalite faktöründe toplanan değişkenlere verdikleri cevapların ortalamaları unvanlarına göre farklılık göstermez.

H₁: Meslek mensuplarının kalite faktöründe toplanan değişkenlere verdikleri cevapların ortalamaları unvanlarına göre farklılık gösterir.

Tablo 4: Kalite Faktöründe Toplanan Değişkenler - Mesleki Unvan

Soru Numarası	Mesleki Unvan	n	\bar{x}	S.D.	Levene İst.değ.	P	Sonuç
4 Muhasebecilik ve Mali Müşavirlik mesleğinin üniversitelerde uzmanlık alanı olarak okutulması, üniversiteye girişte seçilebilecek bir bölüm olması gerekmektedir.	SM	108	4,241	0,895	0,572	0,736	H ₀ Kabul
	SMMM	271	4,273	0,834			
	YMM	23	4,391	0,583			
5 TÜRMOB ile YÖK arasında işbirliği yapılarak üniversitelerde okutulan muhasebe dersleri sürekli revize edilmelidir.	SM	108	4,120	0,794	0,301	0,068	H ₀ Kabul
	SMMM	271	4,288	0,811			
	YMM	23	4,478	0,511			
6 Meslek mensupları oda ve üniversiteler aracılığıyla uluslararası muhasebe ve finansal raporlama standartları ile ilgili sürekli mesleki eğitime tabi tutulmalıdır.	SM	108	4,139	0,848	0,430	0,919	H ₀ Kabul
	SMMM	271	4,162	0,875			
	YMM	23	4,217	0,671			
7 Üniversitelerde düzenlenen meslek tanıtım günleri muhasebe meslek örgütleri tarafından daha dikkatli izlenmelidir.	SM	107	4,112	0,805	0,619	0,136	H ₀ Kabul
	SMMM	271	4,232	0,761			
	YMM	23	4,435	0,507			
8 Sürekli meslek içi eğitime biran önce başlanmalıdır.	SM	108	4,204	0,883	0,846	0,531	H ₀ Kabul
	SMMM	271	4,280	0,795			
	YMM	23	4,391	0,656			
10 Kaçak ve korsan muhasebeciyle mücadelede maliye idaresi illerdeki meslek odaları ile iletişim içinde olmalıdır.	SM	108	4,343	0,775	0,806	0,630	H ₀ Kabul
	SMMM	271	4,362	0,845			
	YMM	23	4,522	0,730			
11 Odaların gerek internet üzerinden, gerekse basılı yayın (kitap, dergi vb) çıkarmaları kaliteyi olumlu etkiler.	SM	108	4,111	0,890	0,804	0,217	H ₀ Kabul
	SMMM	271	4,251	0,753			
	YMM	23	4,348	0,714			
13 Meslek mensupları kazançlarını yükseltmek için kaliteli hizmetten taviz vermemelidir.	SM	108	4,407	0,684	0,106	0,164	H ₀ Kabul
	SMMM	269	4,283	0,907			
	YMM	23	4,565	0,507			
24 Muhasebe bürolarında yapılan işin önemi doğrultusunda fiziki koşullar sağlanmalıdır.	SM	107	4,234	0,784	0,543	0,378	H ₀ Kabul
	SMMM	265	4,215	0,709			
	YMM	23	4,435	0,590			
26 Kayıt dışılık, muhasebecilerin imajını olumsuz etkiler.	SM	108	4,315	0,744	0,912	0,916	H ₀ Kabul
	SMMM	270	4,278	0,818			
	YMM	23	4,304	0,765			
27 Uluslar arası muhasebe ve denetim standartları daha çok desteklenmelidir.	SM	108	4,065	0,846	0,859	0,041	H ₁ Kabul
	SMMM	267	4,288	0,733			
	YMM	23	4,217	0,850			
30 Uluslar arası muhasebe standartlarının uygulanmaya başlaması mesleki kalite düzeyine olumlu etki yapacaktır.	SM	108	4,111	0,835	0,515	0,030	H ₁ Kabul
	SMMM	271	4,218	0,731			
	YMM	23	4,565	0,507			

Analiz sonuçları Tablo 4’te sunulmuştur. Levene testinin sonucunda tüm değişkenler için grupların varyansları (sig. değerleri 0,05’den büyük olduğu için) homojendir. Böylece varyans analizinin temel varsayımı sağlanmıştır. Diğer taraftan analiz sonucunda 27 ve 30. sorular dışındaki tüm değişkenler için (p değerleri 0,05’ten büyük olduğundan) H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Böylece meslek mensuplarının kalite faktöründe toplanan bu değişkenlere verdikleri cevapların ortalamalarının unvanlarına göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Ancak “27- Uluslararası muhasebe ve denetim standartları daha çok desteklenmelidir.” ve “30- Uluslararası muhasebe standartlarının uygulanmaya başlaması mesleki kalite düzeyine olumlu etki yapacaktır.” değişkenlerine verilen cevapların ortalamalarında anlamlı farklılık bulunmuştur. 27 nolu soruda en yüksek ortalama serbest muhasebeci mali müşavirlerde (4,288) iken, 30. nolu soruda yeminli mali müşavirlerdedir (4.565). Buradan meslek mensuplarının unvanları yükseldikçe standartlara daha çok önem verdikleri sonucu çıkartılabilir.

Kalite faktöründe toplanan değişkenlere verilen cevapların ortalamalarının katılımcıların eğitim durumlarına göre farklılığının analizinde hipotezlerimiz:

H_0 : Meslek mensuplarının kalite faktöründe toplanan değişkenlere verdikleri cevapların ortalamaları eğitim durumlarına göre farklılık göstermez.

H_1 : Meslek mensuplarının kalite faktöründe toplanan değişkenlere verdikleri cevapların ortalamaları eğitim durumlarına göre farklılık gösterir.

Analiz sonuçları Tablo 5’te sunulmuştur. Levene testinin sonucunda 5, 6 ve 11. değişkenler dışındaki tüm değişkenler için grupların varyansları homojendir. Böylece bu değişkenler için varyans analizinin temel varsayımı sağlanmıştır.

Tablo 5: Kalite Faktöründe Toplanan Değişkenler - Eğitim Durumu

Soru Numarası	Eğitim Durumu	n	\bar{x}	S.D.	Levene İst.değ.	p	Sonuç
4 Muhasebecilik ve Mali Müşavirlik mesleğinin üniversitelerde uzmanlık alanı olarak okutulması, üniversiteye girişte seçilebilecek bir bölüm olması gerekmektedir.	Lise	77	4,338	0,788	0,175	0,564	H_0 Kabul
	Ön lisans	56	4,107	1,155			
	Lisans	239	4,280	0,810			
	Y. lisans	24	4,375	0,495			
	Doktora	4	4,250	0,500			
5 TÜRMOB ile YÖK arasında işbirliği yapılarak üniversitelerde okutulan muhasebe dersleri sürekli revize edilmelidir.	Lise	77	4,169	0,750	0,049	0,066	H_0 Kabul
	Ön lisans	56	4,036	1,008			
	Lisans	239	4,322	0,778			
	Y. lisans	24	4,458	0,509			
	Doktora	4	4,000	0,000			
6 Meslek mensupları oda ve üniversiteler aracılığıyla uluslararası muhasebe ve finansal raporlama standartları ile ilgili sürekli mesleki eğitime tabi tutulmalıdır.	Lise	77	4,143	0,683	0,006	0,268	H_0 Kabul
	Ön lisans	56	4,143	0,841			
	Lisans	238	4,139	0,924			
	Y. lisans	24	4,542	0,509			
	Doktora	4	4,000	0,000			
7 Üniversitelerde düzenlenen meslek tanıtım günleri muhasebe meslek örgütleri tarafından daha dikkatli izlenmelidir.	Lise	77	4,156	0,745	0,682	0,027	H_1 Kabul
	Ön lisans	55	3,982	0,933			
	Lisans	237	4,262	0,730			
	Y. lisans	24	4,542	0,588			
	Doktora	4	4,250	0,500			
8 Sürekli meslek içi eğitime biran önce başlanmalıdır.	Lise	77	4,325	0,733	0,271	0,167	H_0

	Ön lisans	56	4,143	0,796			Kabul
	Lisans	238	4,261	0,847			
	Y. lisans	24	4,625	0,495			
	Doktora	4	4,250	0,500			
10 Kaçak ve korsan muhasebeciyle mücadelede maliye idaresi illerdeki meslek odaları ile iletişim içinde olmalıdır.	Lise	77	4,377	0,650	0,212	0,595	H ₀ Kabul
	Ön lisans	56	4,232	0,991			
	Lisans	239	4,385	0,842			
	Y. lisans	24	4,458	0,721			
	Doktora	4	4,750	0,500			
11 Odaların gerek internet üzerinden, gerekse basılı yayın (kitap, dergi vb) çıkarmaları kaliteyi olumlu etkiler.	Lise	77	4,078	0,855	0,036	0,271	H ₀ Kabul
	Ön lisans	56	4,161	1,041			
	Lisans	239	4,285	0,700			
	Y. lisans	24	4,292	0,550			
	Doktora	4	4,500	0,577			
13 Meslek mensupları kazançlarını yükseltmek için kaliteli hizmetten taviz vermemelidir.	Lise	77	4,260	0,696	0,181	0,886	H ₀ Kabul
	Ön lisans	56	4,339	0,900			
	Lisans	237	4,333	0,875			
	Y. lisans	24	4,458	0,721			
	Doktora	4	4,250	0,500			
24 Muhasebe bürolarında yapılan işin önemi doğrultusunda fiziki koşullar sağlanmalıdır.	Lise	76	4,197	0,749	0,834	0,661	H ₀ Kabul
	Ön lisans	56	4,143	0,841			
	Lisans	235	4,264	0,709			
	Y. lisans	24	4,333	0,565			
	Doktora	4	4,500	0,577			
26 Kayıt dışılık, muhasebecilerin imajını olumsuz etkiler.	Lise	77	4,208	0,656	0,168	0,817	H ₀ Kabul
	Ön lisans	56	4,339	0,900			
	Lisans	239	4,289	0,838			
	Y. lisans	24	4,375	0,647			
	Doktora	4	4,500	0,577			
27 Uluslar arası muhasebe ve denetim standartları daha çok desteklenmelidir.	Lise	77	4,065	0,800	0,172	0,109	H ₀ Kabul
	Ön lisans	55	4,109	0,896			
	Lisans	236	4,288	0,756			
	Y. lisans	24	4,417	0,504			
	Doktora	4	4,250	0,500			
30 Uluslar arası muhasebe standartlarının uygulanmaya başlaması mesleki kalite düzeyine olumlu etki yapacaktır.	Lise	77	4,052	0,793	0,388	0,009	H ₁ Kabul
	Ön lisans	56	4,071	0,912			
	Lisans	239	4,247	0,717			
	Y. lisans	24	4,625	0,495			
	Doktora	4	4,500	0,577			

Diğer taraftan analiz sonucunda 7. ve 30. sorular dışındaki tüm değişkenler için H₀ hipotezi kabul edilmiştir. Böylece meslek mensuplarının kalite faktöründe toplanan bu değişkenlere verdikleri cevapların ortalamalarının eğitim durumlarına göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Ancak “7- Üniversitelerde düzenlenen meslek tanıtım günleri muhasebe meslek örgütleri tarafından daha dikkatli izlenmelidir.” ve “30- Uluslararası muhasebe standartlarının uygulanmaya başlaması mesleki kalite düzeyine olumlu etki yapacaktır.” değişkenlerine verilen cevapların ortalamalarında anlamlı farklılık bulunmuştur. 7. deyişkende en yüksek ortalama yüksek lisans mezunlarında (4,542) iken, 30. deyişkende doktora mezunlarındadır (4,500). Buradan meslek mensuplarının eğitimleri arttıkça standartlara daha çok önem verdikleri ve yüksek lisans mezunlarının üniversitelerde tanıtım çalışmalarını daha çok önemseyiğini görmekteyiz.

Kalite faktöründe toplanan deyişkenlere verilen cevapların ortalamalarının katılımcıların mesleki tecrübelerine göre farklılığının analizi Tablo 6’da özetlenmiştir.

Tablo 6: Kalite Faktöründe Toplanan Değişkenler - Mesleki Tecrübe

Soru Numarası	Mesleki Tecrübe	n	\bar{x}	S.D.	Levene İst.değ.	p	Sonuç
4 Muhasebecilik ve Mali Müşavirlik mesleğinin üniversitelerde uzmanlık alanı olarak okutulması, üniversiteye girişte seçilebilecek bir bölüm olması gerekmektedir.	> 5 yıl	55	4,127	,903	0,713	0,020	H ₁ Kabul
	5-9 yıl	107	4,252	,858			
	10-14 yıl	109	4,138	,947			
	15 > yıl	136	4,441	,697			
5 TÜRMOB ile YÖK arasında işbirliği yapılarak üniversitelerde okutulan muhasebe dersleri sürekli revize edilmelidir.	> 5 yıl	55	4,200	,755	0,316	0,011	H ₁ Kabul
	5-9 yıl	107	4,178	,833			
	10-14 yıl	109	4,138	,947			
	15 > yıl	136	4,441	,606			
6 Meslek mensupları oda ve üniversiteler aracılığıyla uluslararası muhasebe ve finansal raporlama standartları ile ilgili sürekli mesleki eğitime tabi tutulmalıdır.	> 5 yıl	54	3,944	,878	0,845	0,004	H ₁ Kabul
	5-9 yıl	107	4,009	,916			
	10-14 yıl	109	4,183	,862			
	15 > yıl	136	4,346	,744			
7 Üniversitelerde düzenlenen meslek tanıtım günleri muhasebe meslek örgütleri tarafından daha dikkatli izlenmelidir.	> 5 yıl	54	4,222	,691	0,448	0,157	H ₀ Kabul
	5-9 yıl	106	4,141	,867			
	10-14 yıl	108	4,139	,814			
	15 > yıl	136	4,331	,645			
8 Sürekli meslek içi eğitime biran önce başlanmalıdır.	> 5 yıl	54	3,944	,878	0,614	0,003	H ₁ Kabul
	5-9 yıl	107	4,215	,901			
	10-14 yıl	109	4,303	,776			
	15 > yıl	136	4,412	,693			
10 Kaçak ve korsan muhasebeciyle mücadelede maliye idaresi illerdeki meslek odaları ile iletişim içinde olmalıdır.	> 5 yıl	55	4,309	,790	0,363	0,037	H ₁ Kabul
	5-9 yıl	107	4,402	,763			
	10-14 yıl	109	4,211	,982			
	15 > yıl	136	4,507	,699			
11 Odaların gerek internet üzerinden, gerekse basılı yayın (kitap, dergi vb) çıkarmaları kaliteyi olumlu etkiler.	> 5 yıl	55	4,163	,660	0,509	0,238	H ₀ Kabul
	5-9 yıl	107	4,196	,840			
	10-14 yıl	109	4,138	,844			
	15 > yıl	136	4,333	,751			
13 Meslek mensupları kazançlarını yükseltmek için kaliteli hizmetten taviz vermemelidir.	> 5 yıl	54	4,259	,915	0,422	0,277	H ₀ Kabul
	5-9 yıl	106	4,406	,740			
	10-14 yıl	109	4,220	,915			
	15 > yıl	136	4,390	,790			
24 Muhasebe bürolarında yapılan işin önemi doğrultusunda fiziki koşullar sağlanmalıdır.	> 5 yıl	55	4,291	,712	0,884	0,148	H ₀ Kabul
	5-9 yıl	106	4,170	,786			
	10-14 yıl	106	4,151	,753			
	15 > yıl	133	4,338	,638			
26 Kayıt dışılık, muhasebecilerin imajını olumsuz etkiler.	> 5 yıl	55	4,327	,795	0,953	0,723	H ₀ Kabul
	5-9 yıl	107	4,308	,769			
	10-14 yıl	108	4,213	,809			
	15 > yıl	136	4,316	,814			
27 Uluslar arası muhasebe ve denetim standartları daha çok desteklenmelidir.	> 5 yıl	55	4,309	,635	0,451	0,848	H ₀ Kabul
	5-9 yıl	106	4,236	,737			
	10-14 yıl	108	4,213	,762			
	15 > yıl	134	4,202	,865			
30 Uluslar arası muhasebe standartlarının uygulanmaya başlaması mesleki kalite düzeyine olumlu etki yapacaktır.	> 5 yıl	55	4,236	,607	0,276	0,315	H ₀ Kabul
	5-9 yıl	107	4,159	,729			
	10-14 yıl	109	4,137	,799			
	15 > yıl	136	4,301	,792			

Hipotezlerimiz:

H₀: Meslek mensuplarının kalite faktöründe toplanan değişkenlere verdikleri cevapların ortalamaları mesleki tecrübelerine göre farklılık göstermez.

H₁: Meslek mensuplarının kalite faktöründe toplanan değişkenlere verdikleri cevapların ortalamaları mesleki tecrübelerine göre farklılık gösterir.

Levene testinin sonucunda tüm değişkenler için grupların varyansları homojendir. Böylece varyans analizinin temel varsayımı sağlanmıştır. Diğer taraftan analiz sonucunda 4, 5, 6, 8 ve 10. değişkenler dışındaki tüm değişkenler için H₀ hipotezi kabul edilmiştir. Böylece meslek mensuplarının kalite faktöründe toplanan bu değişkenlere verdikleri cevapların ortalamalarının mesleki tecrübelerine göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Ancak “4- Muhasebecilik ve Mali Müşavirlik mesleğinin üniversitelerde uzmanlık alanı olarak okutulması, üniversiteye girişte seçilebilecek bir bölüm olması gerekmektedir.”, “5- TÜRMOB ile YÖK arasında işbirliği kurularak üniversitelerde okutulan muhasebe dersleri sürekli revize edilmelidir.”, “6- Meslek mensupları oda ve üniversiteler aracılığıyla uluslararası muhasebe ve finansal raporlama standartları ile ilgili sürekli mesleki eğitime tabi tutulmalıdır”, “8- Sürekli meslek içi eğitime biran önce başlanmalıdır.” ve “10- Kaçak ve korsan muhasebeciyle mücadelede Maliye İdaresi illerdeki meslek odaları ile iletişim içinde olmalıdır.” değişkenlerine verilen cevapların ortalamalarında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Farklılık tespit edilen tüm değişkenlerde en yüksek ortalamalar 15 yıl ve üstü mesleki tecrübeye sahip meslek elemanlarıdır. Buradan meslek mensuplarının mesleki tecrübeleri arttıkça eğitime ve mesleği düzenleyici kuruluşların iletişimine daha fazla önem verdikleri sonucunu çıkartabiliriz.

5.4.2. Kurumsallaşma Faktöründe Toplanan Değişkenlerin Fark Analizleri

Kurumsallaşma faktöründe toplanan değişkenlere verilen cevapların ortalamalarının katılımcıların mesleki unvanlarına göre farklılığının analizi Tablo 7’de özetlenmiştir. Hipotezlerimiz:

H₀: Meslek mensuplarının kurumsallaşma faktöründe toplanan değişkenlere verdikleri cevapların ortalamaları mesleki unvanlarına göre farklılık göstermez.

H₁: Meslek mensuplarının kurumsallaşma faktöründe toplanan değişkenlere verdikleri cevapların ortalamaları mesleki unvanlarına göre farklılık gösterir.

Analiz sonucunda “19- Meslek mensupları farklı uzmanlık alanlarında ihtisaslaşarak daha kaliteli hizmet vermek için kurumsallaşmalıdır.” değişkeni için Levene testinin sig. değeri 0,013 olarak hesaplandığından homojen olmadığı görülmektedir. Diğer taraftan “20- Kurumsallaşma meslek mensuplarının kazançlarını ve imajlarını artırarak kaliteyi yükseltecektir.” değişkeni için Levene testinin sig. değeri 0,749 olarak hesaplanmış ve böylece bu değişken için varyans analizinin temel varsayımı sağlanmıştır. 20. değişken için yapılan analiz sonucunda p değeri 0,05’ten büyük olduğundan H₀ hipotezi kabul edilmiş ve bu değişkene verilen cevapların ortalamalarının mesleki unvana göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 7: Kurumsallaşma Faktöründe Toplanan Değişkenler – Mesleki Unvan

Soru Numarası	Mesleki Unvan	n	\bar{x}	S.D.	Levene İst.değ.	p	Sonuç
19 Meslek mensupları farklı uzmanlık alanlarında ihtisaslaşarak daha kaliteli hizmet vermek için kurumsallaşmalıdır.	SM	107	3,757	1,063	0,013	0,001	H ₁ Kabul
	SMMM	271	4,129	0,844			
	YMM	23	4,261	0,810			
20 Kurumsallaşma meslek mensuplarının kazançlarını ve imajlarını artırarak kaliteyi yükseltecektir.	SM	108	3,954	0,990	0,749	0,553	H ₀ Kabul
	SMMM	271	4,063	0,886			
	YMM	23	4,087	0,793			

Kurumsallaşma faktöründe toplanan değişkenlere verilen cevapların ortalamalarının katılımcıların eğitim durumlarına göre farklılığının analizi Tablo 8’de özetlenmiştir. Hipotezlerimiz:

H0: Meslek mensuplarının kurumsallaşma faktöründe toplanan değişkenlere verdikleri cevapların ortalaması eğitim durumlarına göre farklılık göstermez.

H1: Meslek mensuplarının kurumsallaşma faktöründe toplanan değişkenlere verdikleri cevapların ortalaması eğitim durumlarına göre farklılık gösterir.

Analiz sonucunda iki değişken için de Levene testinin sig. değerleri 0,05’ten büyük olarak hesaplandığından varyans analizinin temel varsayımı sağlanmıştır. Diğer taraftan yine her iki değişken için de p değerleri 0,05’ten büyük olduğundan H0 hipotezi kabul edilmiş ve verilen cevapların ortalamalarının katılımcıların eğitim durumlarına göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 8: Kurumsallaşma Faktöründe Toplanan Değişkenler – Eğitim Durumu

Soru Numarası	Eğitim	n	\bar{x}	S.D.	Levene İst.değ.	p	Sonuç
19 Meslek mensupları farklı uzmanlık alanlarında ihtisaslaşarak daha kaliteli hizmet vermek için kurumsallaşmalıdır.	Lise	76	3,855	0,890	0,080	0,179	H ₀ Kabul
	Ön lisa.	56	3,857	1,151			
	Lisans	239	4,109	0,892			
	Y.lisa.	24	4,000	0,834			
	Doktora	4	4,000	0,816			
20 Kurumsallaşma meslek mensuplarının kazançlarını ve imajlarını artırarak kaliteyi yükseltecektir.	Lise	77	4,039	0,802	0,353	0,570	H ₀ Kabul
	Ön lisa.	56	3,911	1,100			
	Lisans	239	4,021	0,928			
	Y. lisa.	24	4,292	0,624			
	Doktora	4	4,000	0,816			

Kurumsallaşma faktöründe toplanan değişkenlere verilen cevapların ortalamalarının katılımcıların mesleki tecrübelerine göre farklılığının analizi Tablo 9’da özetlenmiştir. Hipotezlerimiz:

H0: Meslek mensuplarının kurumsallaşma faktöründe toplanan değişkenlere verdikleri cevapların ortalamaları mesleki tecrübelerine göre farklılık göstermez.

H1: Meslek mensuplarının kurumsallaşma faktöründe toplanan değişkenlere verdikleri cevapların ortalamaları mesleki tecrübelerine göre farklılık gösterir.

Tablo 9: Kurumsallaşma Faktöründe Toplanan Değişkenler - Mesleki Tecrübe

Soru Numarası	Mesleki Tecrübe	n	\bar{x}	S.D.	Levene İst.değ.	p	Sonuç
19 Meslek mensupları farklı uzmanlık alanlarında ihtisaslaşarak daha kaliteli hizmet vermek için kurumsallaşmalıdır.	> 5 yıl	54	3,852	0,998	0,089	0,001	H ₁ Kabul
	5-9 yıl	107	3,822	1,044			
	10-14 y.	109	4,284	0,708			
	15 > yıl	136	4,051	0,922			
20 Kurumsallaşma meslek mensuplarının kazançlarını ve imajlarını artırarak kaliteyi yükseltecektir.	> 5 yıl	55	3,836	0,996	0,167	0,325	H ₀ Kabul
	5-9 yıl	107	4,000	0,901			
	10-14 y.	109	4,101	0,793			
	15 > yıl	136	4,066	0,968			

Analiz sonucunda “19- Meslek mensupları farklı uzmanlık alanlarında ihtisaslaşarak daha kaliteli hizmet vermek için kurumsallaşmalıdır.” değişkeni için Levene testinin sig. değeri 0,001 olarak hesaplandığından homojen olmadığı görülmektedir. Ancak “20- Kurumsallaşma meslek mensuplarının kazançlarını ve imajlarını artırarak kaliteyi yükseltecektir.” değişkeni için Levene testinin sig. değeri 0,167 olarak hesaplanmış ve böylece bu değişken için varyans analizinin temel varsayımı sağlanmıştır. Diğer taraftan 20 değişkeni için yapılan analiz sonucunda H₀ hipotezi kabul edilmiş ve bu değişkene verilen cevapların ortalamalarının mesleki tecrübeye göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

5.4.3. Gelir Düzeyi Faktöründe Toplanan Değişkenlerin Fark Analizleri

Gelir Düzeyi faktöründe toplanan değişkenlere verilen cevapların ortalamalarının katılımcıların mesleki unvanlarına göre farklılığının analizi Tablo 10’da özetlenmiştir. Hipotezlerimiz:

H₀: Meslek mensuplarının gelir düzeyi faktöründe toplanan değişkenlere verdikleri cevapların ortalamaları katılımcıların mesleki unvanlarına göre farklılık göstermez.

H₁: Meslek mensuplarının gelir düzeyi faktöründe toplanan değişkenlere verdikleri cevapların ortalamaları katılımcıların mesleki unvanlarına göre farklılık gösterir.

Analiz sonucunda üç değişken için de varyans analizinin temel varsayımı sağlanmıştır. Diğer taraftan yine her üç değişken için de H₀ hipotezi kabul edilmiş ve verilen cevapların ortalamalarının katılımcıların mesleki unvanlarına göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 10: Gelir Düzeyi Faktöründe Toplanan Değişkenler - Mesleki Unvan

Soru Numarası	Mesleki Unvan	n	\bar{x}	S.D.	Levene İst.değ.	p	Sonuç
15 Resmi ücret tarifesi günün koşullarına uygun ve tatmin edicidir.	SM	106	2,745	1,454	0,497	0,172	H ₀ Kabul
	SMMM	267	2,876	1,378			
	YMM	23	3,348	1,369			
16 Meslek mensuplarının kazançları arttıkça meslek kalitesine verilen önem de artar.	SM	108	3,000	1,421	0,743	0,278	H ₀ Kabul
	SMMM	269	3,264	1,451			
	YMM	23	3,174	1,527			
14 Muhasebe mesleği kazancı yüksek bir meslek olarak görülmektedir.	SM	108	3,648	1,210	0,172	0,811	H ₀ Kabul
	SMMM	270	3,593	1,215			
	YMM	23	3,739	1,010			

Gelir Düzeyi faktöründe toplanan değişkenlere verilen cevapların ortalamalarının katılımcıların eğitim durumlarına göre farklılığının analizi Tablo 11’de özetlenmiştir. Hipotezlerimiz:

H0: Meslek mensuplarının gelir düzeyi faktöründe toplanan değişkenlere verdikleri cevapların ortalamaları katılımcıların eğitim durumlarına göre farklılık göstermez.

H1: Meslek mensuplarının gelir düzeyi faktöründe toplanan değişkenlere verdikleri cevapların ortalamaları katılımcıların eğitim durumlarına göre farklılık gösterir.

Yapılan analizlerde “16- Meslek mensuplarının kazançları arttıkça meslek kalitesine verilen önem de artar.” değişkeninin Levene testinin sig değeri 0,035 olarak hesaplanmış varyans analizinin temel varsayımını karşılayamamıştır. Diğer değişkenler için varyans analizinin temel varsayımı sağlanmıştır. Diğer taraftan bu iki değişken için H0 hipotezi kabul edilmiş ve verilen cevapların ortalamalarının katılımcıların eğitim durumlarına göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 11: Gelir Düzeyi Faktöründe Toplanan Değişkenler - Eğitim Durumu

Soru Numarası	Eğitim Durumu	n	\bar{x}	S.D.	Levene İst.değ.	p	Sonuç
15 Resmi ücret tarifesi günün koşullarına uygun ve tatmin edicidir.	Lise	75	2,507	1,329	0,947	0,009	H ₁ Kabul
	Ön. Lis	55	3,345	1,404			
	Lisans	237	2,823	1,397			
	Y. Lisans	24	3,125	1,262			
	Doktora	4	3,500	1,732			
16 Meslek mensuplarının kazançları arttıkça meslek kalitesine verilen önem de artar.	Lise	77	2,779	1,429	0,035	0,002	H ₁ Kabul
	Ön. Lis	55	3,818	1,249			
	Lisans	238	3,206	1,457			
	Y. Lisans	24	3,208	1,351			
	Doktora	4	3,250	1,500			
14 Muhasebe mesleği kazancı yüksek bir meslek olarak görülmektedir.	Lise	77	3,571	1,141	0,670	0,768	H ₀ Kabul
	Ön. Lis	56	3,804	1,257			
	Lisans	238	3,613	1,219			
	Y. Lisans	24	3,583	1,018			
	Doktora	4	3,250	1,708			

Gelir düzeyi faktöründe toplanan değişkenlere verilen cevapların ortalamalarının katılımcıların mesleki tecrübelerine göre farklılığının analizi Tablo 12’de özetlenmiştir. Hipotezlerimiz:

H0: Meslek mensuplarının gelir düzeyi faktöründe toplanan değişkenlere verdikleri cevapların ortalamaları katılımcıların mesleki tecrübelerine göre farklılık göstermez.

H1: Meslek mensuplarının gelir düzeyi faktöründe toplanan değişkenlere verdikleri cevapların ortalamaları katılımcıların mesleki tecrübelerine göre farklılık gösterir.

Tablo 12: Gelir Düzeyi Faktöründe Toplanan Değişkenler - Mesleki Tecrübe

Soru Numarası	Tecrübe	n	\bar{x}	S.D.	Levene İst.değ	p	Sonuç
15 Resmi ücret tarifesi günün koşullarına uygun ve tatmin edicidir.	> 5 yıl	55	2,873	1,171	0,000	0,431	H ₀ Kabul
	5-9 yıl	106	2,962	1,380			
	10-14 y	105	2,971	1,355			
	15 > yıl	135	2,711	1,520			
16 Meslek mensuplarının kazançları arttıkça meslek kalitesine verilen önem de artar.	> 5 yıl	54	3,148	1,295	0,004	0,237	H ₀ Kabul
	5-9 yıl	107	3,224	1,362			
	10-14 y	108	3,407	1,460			
	15 > yıl	136	3,029	1,534			
14 Muhasebe mesleği kazancı yüksek bir meslek olarak görülmektedir.	> 5 yıl	55	3,745	1,190	0,570	0,549	H ₀ Kabul
	5-9 yıl	107	3,598	1,250			
	10-14 y	108	3,509	1,172			
	15 > yıl	136	3,699	1,188			

Yapılan analizlerde “15- Resmi ücret tarifesi günün koşullarına uygun ve tatmin edicidir.” ve “16- Meslek mensuplarının kazançları arttıkça meslek kalitesine verilen önem de artar.” değişkenlerinin Levene testinin sig değerleri sırasıyla 0,000 ve 0,004 olarak hesaplanmış ve varyans analizinin temel varsayımını karşılayamamıştır. Diğer değişken için Levene testinin sig. değeri 0,05’ten büyük olarak hesaplandığından varyans analizinin temel varsayımı sağlanmıştır. Diğer taraftan “14- Muhasebe mesleği kazancı yüksek bir meslek olarak görülmektedir.” değişkeni için H₀ hipotezi kabul edilmiş ve verilen cevapların ortalamalarının katılımcıların mesleki tecrübelerine göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

5.4.4. Oda Yetkisi Faktöründe Toplanan Değişkenlerin Fark Analizleri

Oda yetkisi faktöründe toplanan değişkenlere verilen cevapların ortalamalarının katılımcıların mesleki unvanlarına göre farklılığının analizi Tablo 13’te özetlenmiştir. Hipotezlerimiz:

H₀: Meslek mensuplarının oda yetkisi faktöründe toplanan değişkenlere verdikleri cevapların ortalamaları katılımcıların mesleki unvanlarına göre farklılık göstermez.

H₁: Meslek mensuplarının oda yetkisi faktöründe toplanan değişkenlere verdikleri cevapların ortalamaları katılımcıların mesleki unvanlarına göre farklılık gösterir.

Tablo 13: Oda Yetkisi Faktöründe Toplanan Değişkenler - Mesleki Unvan

Soru Numarası	Mesleki Unvan	n	\bar{x}	S.D.	Levene İst.değ.	P	Sonuç
17 Bağımsız muhasebeciler için muhasebe hizmeti verebilecekleri mükellef sayısının sınırlandırılması, mesleğe yeni girecek olanları rahatlatarak, böylece düşük ücretle defter tutma baskısını da azaltacaktır.	SM	108	3,611	1,040	0,973	0,356	H ₀ Kabul
	SMMM	270	3,722	1,084			
	YMM	23	3,435	1,037			
18 Muhasebe ücretlerinin Oda kanalıyla alınması meslek kalitesine olumlu etki yapar.	SM	108	3,704	1,178	0,846	0,739	H ₀ Kabul
	SMMM	271	3,720	1,175			
	YMM	23	3,522	1,082			

Analiz sonucunda iki değişken için de varyans analizinin temel varsayımını sağlanmıştır. Diğer taraftan yine her iki değişken için de H₀ hipotezi kabul edilmiş ve verilen

cevapların ortalamalarının katılımcıların mesleki unvanlarına göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Oda yetkisi faktöründe toplanan değişkenlere verilen cevapların ortalamalarının katılımcıların eğitim durumlarına göre farklılığının analizi Tablo 14’te özetlenmiştir. Hipotezlerimiz:

H0: Meslek mensuplarının oda yetkisi faktöründe toplanan değişkenlere verdikleri cevapların ortalamaları katılımcıların eğitim durumlarına göre farklılık göstermez.

H1: Meslek mensuplarının oda yetkisi faktöründe toplanan değişkenlere verdikleri cevapların ortalamaları katılımcıların eğitim durumlarına göre farklılık gösterir.

Analiz sonucunda “17- Bağımsız muhasebeciler için muhasebe hizmeti verebilecekleri mükellef sayısının sınırlandırılması, mesleğe yeni girecek olanları rahatlatacak, böylece düşük ücretle defter tutma baskısını da azaltacaktır.” değişkeni için hesaplanan Levene testi değeri 0,012 olduğundan varyans analizi temel varsayımını sağlayamamıştır. Diğer taraftan “18- Muhasebe ücretlerinin Oda kanalıyla alınması meslek kalitesine olumlu etki yapar.” değişkeni için varyans analizinin temel varsayımı sağlanmış ve H0 hipotezi kabul edilmiştir. Böylece bu değişken için verilen cevapların ortalamalarının katılımcıların eğitim durumlarına göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 14: Oda Yetkisi Faktöründe Toplanan Değişkenler - Eğitim Durumu

Soru Numarası	Eğitim	n	\bar{x}	S.D.	Levene İst.değ.	p	Sonuç
17 Bağımsız muhasebeciler için muhasebe hizmeti verebilecekleri mükellef sayısının sınırlandırılması, mesleğe yeni girecek olanları rahatlatacak, böylece düşük ücretle defter tutma baskısını da azaltacaktır.	Lise	77	3,805	1,014	0,012	0,743	H ₀ Kabul
	Ön Lis.	56	3,768	1,095			
	Lisans	238	3,643	1,092			
	Y. Lis.	24	3,667	1,129			
	Doktora	4	4,000	0,000			
18 Muhasebe ücretlerinin Oda kanalıyla alınması meslek kalitesine olumlu etki yapar.	Lise	77	3,688	1,139	0,249	0,980	H ₀ Kabul
	Ön Lis.	56	3,714	1,171			
	Lisans	239	3,690	1,211			
	Y. Lis.	24	3,792	1,062			
	Doktora	4	4,000	0,816			

Oda yetkisi faktöründe toplanan değişkenlere verilen cevapların ortalamalarının katılımcıların mesleki tecrübelerine göre farklılığının analizi Tablo 15’te özetlenmiştir. Hipotezlerimiz:

H0: Meslek mensuplarının oda yetkisi faktöründe toplanan değişkenlere verdikleri cevapların ortalamaları katılımcıların mesleki tecrübelerine göre farklılık göstermez.

H1: Meslek mensuplarının oda yetkisi faktöründe toplanan değişkenlere verdikleri cevapların ortalamaları katılımcıların mesleki tecrübelerine göre farklılık gösterir.

Tablo 15: Oda Yetkisi Faktöründe Toplanan Değişkenler - Mesleki Tecrübe

Soru Numarası	Mesleki Tecrübe	n	\bar{x}	S.D.	Levene İst.değ.	P	Sonuç
17 Bağımsız muhasebeciler için muhasebe hizmeti verebilecekleri mükellef sayısının sınırlandırılması, mesleğe yeni girecek olanları rahatlatacak, böylece düşük ücretle defter tutma baskısını da azaltacaktır.	> 5 yıl	55	3,564	1,102	0,161	0,368	H ₀ Kabul
	5-9 yıl	107	3,645	1,021			
	10-14 y	109	3,835	0,995			
	15 > yıl	135	3,644	1,162			
18 Muhasebe ücretlerinin Oda kanalıyla alınması meslek kalitesine olumlu etki yapar.	> 5 yıl	55	3,582	1,100	0,302	0,391	H ₀ Kabul
	5-9 yıl	107	3,654	1,150			
	10-14 y	109	3,853	1,112			
	15 > yıl	136	3,632	1,275			

Analiz sonucunda iki değişken için de varyans analizinin temel varsayımı sağlanmış ve H₀ hipotezi kabul edilmiştir. Böylece verilen cevapların ortalamalarının katılımcıların mesleki tecrübelerine göre farklılık göstermediği görülmüştür.

6. SONUÇ

Çalışmamızda muhasebe meslek mensuplarının muhasebe mesleğinin gelişimi ile ilgili tutumlarını belirlemek amacıyla bir anket çalışması yapılmıştır. Katılımcıların çoğunluğu 10 yıldan daha uzun süredir faaliyet gösteren 30 ve üzeri mükellefe hizmet veren serbest muhasebeci mali müşavirlere ait bürolardır. Diğer taraftan ankete cevap verenlerin çoğu, lisans ve üzeri eğitim almış işletme sahipleridir.

Ankette yer alan 30 sorudan 16'sının ortalaması 4'ün üzerinde çıkmıştır. Bu soruların çoğu meslek kalitesi ve meslek kalitesini arttırmaya yönelik çalışmalarla ilgilidir. Buradan muhasebe meslek mensuplarının verdiği hizmetin kalitesinin önemli olduğunun farkında oldukları ve bu kaliteyi arttırmaya yönelik çalışmaları destekledikleri görülmektedir. Diğer taraftan "9- Meslek mensupları uygulamayı ve mevzuatı zaten bildikleri için sürekli eğitime tabi tutulmalarına gerek yoktur." ve "15- Resmi ücret tarifesi günün koşullarına uygun ve tatmin edicidir." sorularının ortalaması 3'ün altındadır. Buradan katılımcıların bu ifadelerle katılmadığı görülmektedir.

Çalışmamızda uygulanan faktör analizinde kalite, kurumsallaşma, gelir düzeyi ve oda yetkisi olarak isimlendirdiğimiz dört faktör elde edilmiştir. Güvenilirlik analizlerinde kalite, kurumsallaşma, gelir düzeyi ölçeklerinin oldukça güvenilir, oda yetkisi ölçeğinin ise güvenilirliğinin düşük olduğu görülmüştür.

Çalışmamızda meslek mensuplarının unvan, eğitim ve mesleki tecrübelerine göre kalite, kurumsallaşma, gelir düzeyi ve oda yetkisi olarak isimlendirdiğimiz faktörlerde toplanan değişkenlere verdikleri cevapların ortalamalarında anlamlı farklılık olup olmadığını test etmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır.

Kalite faktöründe toplanan değişkenlere katılımcıların verdikleri cevapların ortalamalarının mesleki unvanlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığının analizinde muhasebe ve denetim standartlarıyla ilgili iki soru dışında anlamlı fark bulunamamıştır. Böylece meslek mensuplarının unvanları yükseldikçe standartlara daha çok önem verdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Kalite faktöründe toplanan değişkenlere verilen cevapların ortalamalarının katılımcıların eğitim durumlarına göre farklılığının analizinde meslek mensuplarının eğitimleri arttıkça standartlara daha çok önem verdikleri ve yüksek lisans mezunlarının üniversitelerdeki tanıtım çalışmalarını daha çok önemsedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Kalite faktöründe toplanan değişkenlere verilen cevapların ortalamalarının katılımcıların mesleki tecrübelerine göre farklılığının analizinde meslek mensuplarının mesleki tecrübeleri arttıkça eğitime daha fazla önem verdikleri görülmüştür.

Kurumsallaşma faktöründe toplanan değişkenlere verilen cevapların ortalamalarının katılımcıların mesleki unvan, eğitim durumu ve mesleki tecrübelerine göre farklılıklarının analizinde varyans analizinin temel varsayımını sağlayan tüm değişkenler için verilen cevapların ortalamalarında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Diğer taraftan bu faktördeki “19-Meslek mensupları farklı uzmanlık alanlarında ihtisaslaşarak daha kaliteli hizmet vermek için kurumsallaşmalıdır.” değişkenine 10-14 yıl mesleki deneyime sahip meslek mensuplarının daha yüksek oranda katıldıkları görülmektedir.

Gelir düzeyi faktöründe toplanan değişkenlere verilen cevapların ortalamalarının katılımcıların mesleki unvan, eğitim durumu ve mesleki tecrübelerine göre farklılıklarının analizinde varyans analizinin temel varsayımını sağlayan tüm değişkenler için verilen cevapların ortalamalarında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Diğer taraftan bu faktördeki “15-Resmi ücret tarifesi günün koşullarına uygun ve tatmin edicidir.” değişkenine doktora mezunu meslek mensuplarının daha yüksek oranda katıldıkları görülmektedir.

Oda yetkisi faktöründe toplanan değişkenlere verilen cevapların ortalamalarının katılımcıların mesleki unvan, eğitim durumu ve mesleki tecrübelerine göre farklılıklarının analizinde varyans analizinin temel varsayımını sağlayan tüm değişkenler için verilen cevapların ortalamalarında anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Sonuç olarak muhasebe meslek mensupları bazı değişkenlere verdikleri önemler değişmekle birlikte kalite, kurumsallaşma, gelir düzey ve oda yetkisi faktörlerinde topladığımız değişkenlere yüksek oranda katılım göstermişlerdir.

KAYNAKLAR

- Alpar, Reha. (2003), Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Yöntemlere Giriş I, Nobel, Ankara.
- Balcı, Ali. (1997), Sosyal Bilimlerde Araştırma, TDFO Bilgisayar-Yayıncılık San.Tic.Ltd.Şti., Ankara.
- Banar, Kerim. – Ekergil, Vedat. (2010), “Muhasebe Meslek Mensuplarının Hizmet Kalitesi: Sunulan Hizmetlerin Kalitesi ile Müşteri Memnuniyeti İlişkisi Eskişehir Uygulaması”, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 10, Sayı 1, ss. 39-60.
- Bekçi, İsmail (2007), “Muhasebe Meslek Mensuplarının Türkiye Muhasebe Standartları Hakkındaki Görüşlerinin Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma.”, Muhasebe ve

- Denetime BAKIŞ, Sayı 22, Mayıs, ss.27-40.
- Büyüköztürk, Şener. (2007), Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Erol, Mikail. – Atmaca, Metin. - Şahin, Levent. (2004), “Bilişim Teknolojilerindeki Gelişmelerin Muhasebe Meslek Elemanlarının Mesleki Faaliyetlerine Olan Etkileri ve Ampirik Bir Çalışma”, Muhasebe ve Denetime BAKIŞ, Sayı 13, Eylül, ss. 31-44.
- Gençoğlu, Gücenme, Ümit. – Ertan, Yasemin. (2012), “Muhasebe Kalitesini Etkileyen Faktörler ve Türkiye’deki Durum”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı 53, Ocak, ss. 1-24.
- Kalaycı, Şeref. – Tekşen, Ömer. (2006), “Muhasebecilik Mesleğinde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri: Isparta İl Merkezi Uygulaması.”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı 31, Temmuz. ss. 90-101.
- Kalaycı, Şeref (edit). vd. (2006), SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, Asil Yayın Dağıtım, İstanbul.
- Otlu, Fikret. – Durmuş, Fethi. (2010), “Muhasebe Meslek Mensuplarının Muhasebe Mesleğine Bakış Açılarının Değerlendirilmesi ve Elazığ İli Uygulaması”, Muhasebe ve Denetime BAKIŞ, Sayı 31, Mayıs, ss. 77-92.
- Özulucan, Abitter. – Bengü, Haluk. – Özdemir, Fevzi, Serkan. (2010), “Muhasebe Meslek Mensuplarının Güncel Sorunları, Uygulamada Karşılaştıkları Yetersizlikler Ve Meslek Odalarından Beklentilerinin Unvanları Ve Mesleki Deneyim Süreleri Yönüyle İncelenmesi: Türkiye Genelinde Bir Araştırma” Muhasebe ve Denetime BAKIŞ, Sayı 31, Mayıs, ss. 41-64.
- Özdamar, Kazım. (1997), Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi I, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları, No: 1001, Fen Fakültesi yayınları, No: 11, Eskişehir.
- Özdamar, Kazım. (2004), Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi 2, Kaan Kitabevi, Eskişehir.
- Özer, Alper. (2006), “Muhasebe Firmalarında Pazar Odaklılık ve İlişkisel Pazarlama.”, Muhasebe ve Denetime BAKIŞ, Sayı 17, Ocak, ss. 153-167.
- Sipahi, Beril. - Yurtkoru, E. Serra. – Çinko, Murat. (2008), Sosyal Bilimlerde SPSS’le Veri Analizi, Beta Basım Yayın, İstanbul.
- Suadiye, Gülhan. – Yükselen, Cemal. (2001), “Mükelleflerin ve Muhasebecilerin Birbirlerinden Beklentileri”, Mali Çözüm, İSMMMOMO Yayını, Sayı 56, ss.15-26.
- Şengel, Salim. (2011), “Türkiye’de Muhasebe Meslek Elemanı Talebi Üzerine Bir Araştırma”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı 50, Nisan, ss. 167-180.
- Tetik, Nilüfer. – Kınay, Fatma. - Ciğer, Ayşegül. (2008), “Antalya İlindeki Muhasebe Meslek Mensuplarına Yönelik Durum Analizi ve Beklentilerini Saptamaya Dönük Bir Araştırma” Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı 38, Nisan, ss. 70-79.

Uzay, Şaban. – GÜNGÖR, ŞÜKRAN. (2004), “Muhasebecilerin Sorunları ve Beklentileri: Kayseri ve Nevşehir İlleri Uygulaması”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı 22, Nisan, ss. 94-104.

Yıldırım, Suat. (2007), “Muhasebe Meslek Mensuplarının Mesleki Faaliyetlere İlişkin Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi”, Muhasebe ve Denetime BAKIŞ, Sayı 23, Eylül, ss. 33-46.

